

COSMOSUL EMINESCIAN CONGRESUL MONDIAL AL EMINESCOLOGILOR LA CEA DE A VIII-A EDIȚIE

Doctor în filologie **Olesea GÎRLEA**

e-mail: oleseagarlea@yahoo.com

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

Ediția a VIII-a a Congresului Mondial al Eminescologilor, desfășurată la 1-2 septembrie anul curent, a avut drept generic *Cosmosul eminescian*. Evenimentul s-a produs cu susținerea Parlamentului European, a Guvernului Republicii Moldova, iar printre organizatori s-au numărat Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”, în colaborare cu Academia de Științe a Moldovei, Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”, Primăria Municipiului Chișinău și primăria comunei Dumbrăveni din România. Secțiunea comunicărilor a fost moderată de acad. Mihai Cimpoi și dr. hab. Nina Corcinschi, director al Institutului de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”. Universalitatea și actualitatea nepieritoare a operei eminesciene a confirmat-o, o dată în plus, prezența masivă a eminescologilor, traducătorilor, cercetătorilor, artiștilor plastici din Germania, Franța, Italia, Spania, Serbia, Federația Rusă, Ucraina, Turcia, Cili, SUA, Suedia, Bulgaria, Letonia.

În deschiderea ședinței plenare, **acad. Ion Tighineanu, președintele Academiei de Științe a Moldovei**, a menționat că acest eveniment „...este o dovadă clară a angajării noastre în dialogul valoric european și universal. Ideea Congresului s-a născut aici, în incinta Academiei de Științe a Moldovei, care prin înseși prevederile ei statutare se preocupă de păstrarea și promovarea tezaurului nostru cultural”. Eminescu este cel care ne-a ghidat în stabilirea adevărului științific despre limba pe care o vorbim, despre istoria și ființa noastră, iar intensa colaborare actuală a academiilor de pe ambele maluri ale Prutului este susținută de un fundament solid, eminescian concretizat în sărbătorirea comună a Zilei Limbii Române la 31 august și a Zilei Culturii Naționale la 15 ianuarie de ziua lui Mihai Eminescu. Cele opt ediții ale Congresului, care au avut loc sub auspiciile Academiei de Științe a Moldovei, au meritul de a trece în revistă ultimele realizări în domeniul studiilor eminesciene, noile traduceri din opera sa în circa 85 de limbi, cele mai recente ediții ale operei sale și cărți despre ea.

Maria Grapini, europarlamentar, i-a mulțumit acad. Mihai Cimpoi, fondatorul Congresului Mondial al Eminescologilor, pentru rezistența de a ajunge la cea

de a opta ediție, a mulțumit celor implicați în desfășurarea acestui eveniment remarcabil, menționând că susținerea ar putea fi și mai mare din partea României și din partea Guvernului Republicii Moldova. „Noi trăim prin istoria noastră, prin oamenii de cultură, Eminescu ne poate uni, să luptăm împreună pentru menținerea și susținerea actului de cultură. (...) Să ducem mai departe această misiune de a susține cultura și istoria țărilor noastre, una comună. Din păcate, ne desparte o graniță, să o dăm la o parte și să trăim în pace”.

Ambasadorul României, Excelența sa, Daniel Ioniță, a specificat că Mihai Eminescu este în continuare „un izvor nesecat de patriotism și înțelepciune, iar tainele domniei sale nicidecum nu au fost toate descifrate. În continuare, cred că avem multe de învățat de la marele nostru poet național”. Relațiile dintre România și Republica Moldova sunt relații speciale, care se bazează pe o comunitate de limbă, istorie, cultură și tradiții, a spus el. Aceste relații speciale au la bază un parteneriat strategic care vizează în esență susținerea parcursului european al Republicii Moldova, parcurs care va asigura la capătul său prosperitate și încredere pentru cetățenii de pe ambele maluri ale Prutului.

Valeriu Matei, directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu”, membru de onoare al Academiei Române, a accentuat că Institutul Cultural Român este în continuare partener al acestui eveniment. El și-a exprimat convingerea că ediția a VIII-a este importantă pentru că „Eminescu este unul dintre cei mai mari poeți lirico-filozofici ai lumii, având o vizi-

une asupra cosmosului deosebită de cea a lui Hugo sau Byron. Eminescu este unic în această capacitate de a ne impresiona emoțional prin peisajele cosmogonice de tip vizual-plastic pe care le face, nu doar în *Scrisoarea I*, în *Luceafărul* sau în *La steaua*, dar și în poemele de tinerețe, *Miradonis* sau *Povestea Magului călător în stele*. Mai ales notele din *Fragmentarium* sau din publicistica sa referitoare la aceste aspecte cosmogonice, care pot fi cuprinse în integralitate într-un studiu, într-o exegeză. La Academia Română în cadrul sesiunii consacrate Limbii Române s-a vorbit mult și despre Eminescu, pentru că Eminescu „înseamnă Limba Română, pentru că Eminescu i-a dat limbii române formele cele mai elevate, formele cele mai înalte de exprimare”. V. Matei a propus ca să fie editate integral traduceri ale lui Mihai Eminescu în volume separate: engleză, franceză, spaniolă cu toate variantele reușite sau mai puțin reușite și a menționat că se lucrează actualmente la traduceri ale lui Eminescu în arabă. El a specificat că este necesar să fie contactate cele mai mari edituri, cei mai mari traducători din limbile de circulație internațională pentru a fi invitați la Congres ca să i se dea alte valențe. Directorul ICR „Mihai Eminescu” a dorit succes lucrărilor Congresului și a recitat un fragment din *Scrisoarea I* de M. Eminescu, cu acea frumoasă panoramă a universului pe care o deschide autorul.

Mihai Stan, directorul Editurii „Bibliotheca” din Târgoviște, a precizat că la 169 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, poetul nostru național este mai actual ca oricând, iar prin legea numărul 138 din 7 decembrie 2010 prin care s-a declarat ziua de 15 ianuarie (data nașterii lui Eminescu) – Ziua Culturii Naționale, Parlamentul României a marcat astfel un răspuns dat lungului șir de denigratori, cei care și-au făcut un scop în viață de a nega existența spirituală a lui Eminescu. Între Chișinău și Târgoviște există un adevărat miracol al confraternității, concretizate prin câteva fapte de cultură: „Litere”, Revistă lunară de cultură a Societății scriitorilor târgovișteni, care în 2020 va împlini 20 de ani de existență, de 17 ani având o redacție la Chișinău și publicând mulți poeți basarabeni; mai bine de două decenii funcționează la Chișinău Biblioteca „Târgoviște” la a cărei dotare cu carte în grafie latină, târgoviștenii au avut un aport mai mult decât important; la Târgoviște funcționează din 2005 Societatea Scriitorilor Târgovișteni în ideea că aici s-au pus bazele literaturii române premoderne. Există o colaborare deosebită între Editura „Bibliotheca” din Târgoviște și Editura „Cartdidact” din Chișinău. La Editura „Bibliotheca” au apărut 24 de cărți despre Eminescu, de la *Gramatica sanscrită* în versiunea lui Mihai Eminescu, *Caietul 1* după Fr. Bopp, până la *Cronograful eminescian* a lui Nico-

lae Georgescu, *Cartea vieții lui M. Eminescu. Spectacolul ontologic al rimei eminesciene* semnată de acad. Mihai Cimpoi sau lucrarea *De la stereotip la originalitatea traducerii. Poemul „Luceafărul” de M. Eminescu în spațiul ruso-lingv* (o ediție bilingvă româno-rusă) semnată de Miroslava Metleeva, toate în 2018, iar în 2019 *Eminescu în ultimul deceniu de viață* semnată de Dumitru Copilu-Copillin.

Ion Pavăl, primar al comunei Dumbrăveni, România, a menționat apariția a două studii: *Posteritatea critică a lui Eugen Lovinescu*, semnat de acad. Eugen Simion, și *Dicționarul Enciclopedic M. Eminescu*, semnat de acad. Mihai Cimpoi –, ele făcând parte din opere fundamentale (ediția a treia), cu 285 de volume totale, urmând să fie tipărite în jur de 40 de volume împreună cu fundația Academiei Române. Ion Pavăl a menționat că acad. Mihai Cimpoi a primit din partea Romfilatelia un plic și timbrul cu poza și numele său care va circula în Basarabia și România, precum și un album filatelic.

Comunicările susținute în cadrul congresului au pus în discuție viziunea lui Mihai Eminescu asupra genezei universului (procesele cosmogonice; infinitul, relația mitologică om-stea, cer-pământ; peisajele cosmogonice; motivul depărtării), exegeza și posteritatea eminesciană, apologetii și denigratorii lui Eminescu, mitizările și demitizările lui M. Eminescu, variantele poemelor lui M. Eminescu, similitudinile dintre M. Eminescu și N. Stănescu, interesul lui M. Eminescu pentru cultura indiană.

În deschiderea sesiunii de comunicări **acad. Mihai Cimpoi** a specificat că această ediție este dedicată cosmosului eminescian, deoarece „Eminescu ne ajută să înțelegem mai bine universul, taina existențială îmbinând armonios, într-o simbioză desăvârșită, cosmogonia și cosmologia. Cosmogonia însemnând geneza universului și cosmologia structura universului. Viziunea lui Eminescu despre cosmos conjugă percepțiile mai vechi din filosofia budistă, din antichitatea greacă, din Giordano Bruno, ea se leagă și cu noile teorii asupra universului, cu teoria einsteiniană a relativității”.

Comunicarea-cheie despre *Transcosmologia eminesciană sau despre Regia gândirii poetice* a fost ținută de **profesorul Pompiliu Crăciunescu de la Timișoara**, autorul volumului de referință *Eminescu. Paradisul infernal și transcosmologia*, apărut în prestigioasa colecție eminesciană a Editurii „Junimea”. Profesorul Crăciunescu a definit opera eminesciană drept „o plenitudine antinomic echilibrată, ceea ce înseamnă coexistența interpenetrabilă a două viziuni despre lume, respectiv o viziune *identitar-armonică* ce se înscrie în tradiția metafizicii platoniciene și a logicii aristotelice și o viziune *transgresivă* care se înscrie la originile unei

logici a terțului inclus”. Dacă în prima ipostază creația este o recreație a lumii presupunând un spațiu poetic prin alegorie și fantezie (memorie identitară), cea de a doua se referă la lumi posibile, comunicarea abordând cu precădere cea de a doua viziune. Or, în opinia sa, Eminescu nu anticipă nici pe Gödel, nici pe Einstein, nici pe Lupasco, el gândește într-un fel propriu lumea, cosmosul raportându-se însă la instanțe diferite ale cunoașterii. Viziunile eminesciene focalizează regia gândirii transgresive, Eminescu „strecoară în arhitectura clasică a universului vraja ecuantului, a centralității care se sustrage fixării. Cosmosul său pluricentric și automat conține infinitul de care e conținut articulându-le într-o ireductibilă stare T (...) Eminescu a avut certitudinea abisalității realului și a cugetului de aceea vorbește despre regia gândirii neînființabile”. Comunicarea s-a axat pe renumitele creații eminesciene *Se bate miezul nopții*, *Fragmentarium*, *Rugăciunea unui dac*, *Odă în metrul antic*, cel din urmă poem sugerând ideea trăirii eminesciene capitale prin care „finitul vieții și infinitul morții coexistă într-un transfinit, oglindit în cosmosul secret al făptuirii ca inepuizabilă fuziune a viețuirii cu ceea ce nu este viețuire”. Definind organismele ca gheme de lumină desfășurate în marea mișcare a universului, Eminescu dovedește o viziune plenitudinar-dinamică a lumii.

Profesorul fizician Ion Holban, în comunicarea *Viața – fenomen cosmic (în viziunea lui Eminescu)*, s-a declarat adept al viziunii lui Grigore Vieru care considera opera poetică eminesciană drept un sistem filozofic de o complexitate enormă. Universul la Eminescu, analizat din punctul de vedere al fizicii, are început, căci germenii vieții au luat naștere odată cu formarea universului, viața i-o datorăm universului. Eminescu aborda problema apariției vieții din neant, el admitea existența vieții din alte sisteme solare, era adept al comunicării cu civilizațiile extraterestre și a fost preocupat de felul cum poate fi făcută legătura și comunicarea cu lumile intergalactice. În opinia lui M. Eminescu pământul, soarele, universul, au un sfârșit; el considera omenirea o caravană cosmică care este sortită pieirii dacă nu ia în calcul legile fizicii. Eminescu nu a fost un pesimist, ci un optimist, deoarece a considerat posibilă viața chiar și după colapsul universului.

Criticul literar Theodor Codreanu s-a referit în comunicarea *Eminescu între fizică și poezie* s-a referit la gâlceava eminescologilor care s-au împărțit în monodisciplinari, multidisciplinari, interdisciplinari și transdisciplinari. Comunicarea lui Pompiliu Crăciunescu, de exemplu, se înscrie în paradigma transdisciplinarității, profesorul timișorean fiind un eminent adept al acesteia. Or metoda transdisciplinarității a fost promo-

vată de acad. Basarab Nicolescu, în urma unui Congres din Portugalia și în urma publicării unui manifest în franceză tradus apoi în română.

Gâlceava dintre monodisciplinari și multidisciplinari, în opinia profesorului Codreanu, se sprijină pe credința că Eminescu trebuie abordat fie din perspectiva estetizantă, fie din perspectiva scientistă. Metoda transdisciplinară se situează între aceste perspective, vine cu ceea ce Lupasco numea starea T, „terțiul tainic inclus” (B. Nicolescu). Relevante sunt disputele dintre acad. Octav Onicescu (fizician), care vorbind despre gândirea științifică a lui Eminescu a fost brusc întrerupt de un monodisciplinar – eminentul critic și istoric literar Șerban Cioculescu –, care l-a întrebat dacă Eminescu avea acea „bosă științifică”. În acea dispută Octav Onicescu a răspuns prompt că Mihai Eminescu „avea bosă umană”, la care Edgar Papu (un interdisciplinar) a spus că Eminescu a anticipat toate potențele umane. Th. Codreanu consideră că această bosă umană a lui Eminescu a fost confirmată de unul dintre cei mai buni prieteni ai săi – Ioan Slavici, care spunea textual că „nu era ramură științifică pentru care el (n.n. Eminescu) n-avea particulară slăbiciune și când se înfîgea în vreo chestiune citea câte un întreg șir de cărți privitoare la ea”. O scrisoare a lui M. Eminescu către Veronica Micle mărturisește că preocuparea sa a fost întotdeauna științifică și literară. Bosa aceasta umană Eminescu a descoperit-o la cel mai mare scriitor al Europei – William Shakespeare. Vorbitorul s-a referit la legătura dintre Einstein și Eminescu, la cei care au făcut posibilă cunoașterea lui Eminescu de către Einstein, și anume studentul Maurice Solovine și prietena-amantă Melania Șerbu.

Profesorul Adrian Dinu Rachieru a constatat, în comunicarea *Problema Eminescu și canonul literar românesc*, că Eminescu nu se bucură de o posteritate „somboroasă”. Apologetii și denigratorii întrețin cultul lui Eminescu sau reacția antieminesciană, reușind în acest fel un lucru formidabil prin faptul că Eminescu este mereu prezent, este un scriitor viu. Referindu-se la H. Bloom, cel care a scris cărți fundamentale despre canon și canonizare și care ne avertiza că este nevoie de un interval tampon, de două generații ca să vedem cu adevărat cine merită să fie și cine se va evapora din canon, A. D. Rachieru a precizat că în numele deconstructivismului se ajunge la o dislocare a canonului, vizat fiind Eminescu, întrucât ocupă centralitatea lui. Fondul stabil al valorilor canonice constituie acele „singularități care provoacă anxietăți” și care rămân rezistente prin recitare „în măsura în care un scriitor provoacă și ne obligă la recitiri, el își asigură un loc în canon”. A. D. Rachieru a făcut referințe la influențele politicii în construirea canonului, la ierarhiile frau-

duloase din perioada proletcultistă care încercau să inaugureze o nouă literatură. Tot în acest context exegețul a menționat că prioritatea îi revine posterității care va avea rolul de a face claritate, iar în contextul nostru belicos Eminescu este primul pe lista acuzaților.

În epoca proletcultistă s-a vehiculat teza celor doi Eminescu, un *Eminescu pozitiv*, lăudat pentru poezia socială, pentru revolta sa proletară, anticipând idealurile socialiste, după cum n-au fost puțini dintre cei care au tăbărit asupra poeziei și gazetăriei sale, descoperind-i influența nocivă și au trecut la o selectivitate dură pe baza fracturii ideologice (*Eminescu negativ*). Într-un articol din ziarul „Tribuna”, *Eminescu în obsedantele decenii*, criticul literar ieșean Al. Dobrescu, după un periplu făcut prin proza proletcultistă, sublinia că „Eminescu a fost folosit în toate epocile, de toate guvernele pentru valoarea sa de întrebuințare, a fost anexat, desfigurat, reciclat, actualizat forțat” ș.a.m.d. Dl Rachieru s-a referit la unele însușiri frauduloase ale numelui și operei lui Eminescu, aduce drept exemplu pe un oarecare Toma care a rescris cu nerușinare *Glosa* lui Eminescu, pe Dan Beșliu care era în ochii lui Kișineovskii „наш Еминеску”, fiind prezentat așa ambasadorului Uniunii Sovietice, pe Radu Florea (un istoric din Voevodina) care, comentând poezia *La steaua*, credea că e dedicată stelei Kremlinului, șirul aberațiilor și enormităților fiind extins până la Z. Ornea și Moses Rosen care cereau retragerea vol. IX al lui Eminescu pe motiv că poetul a exagerat discutând despre primejdia evreiască. Soarta eminescologilor, a subliniat dl Rachieru, este o chestiune privată, o știință fantomatică, care se bucură de truda multor devotați, risipiți fiind în legătură prin strădania oamenilor care nu obolesc, așa cum ar fi acad. M. Cimpoi, datorită căruia avem șansa de a ne întâlni pentru a pune în discuție niște chestiuni importante. În opinia lui A. D. Rachieru, *problema Eminescu* (sintagma lui Dimitrie Vatamaniuc) „trebuie să ne preocupe, el întreține în cultura românească un război imagologic, nu este cum cred unii o valoare inventată, nu este consumat istoricește, nu are un rol muzeal și din păcate demitizarea a devenit un nou mit, el trebuie citit în rama epocii, nu poate fi istovit (...) Eminescu crește din sine și din contribuția noastră. Revizitarea lui este o cerință, el trebuie să rămână un scriitor viu, trecut prin trei revoluții canonice: cea politică, cea estetică, cea morală. Eminescu rămâne al nostru și, cum spunea C. Noica, «în măsura noastră»”.

Florian Copcea și-a axat comunicarea *Viziunea cosmică eminesciană* pe elemente cosmologice din *Luceafărul*, *La steaua*, *Mortua est*, *Sărmanul Dionis* și *Scrisoarea I*.

Profesorul Dumitru Copilu-Copillin s-a referit la *Supertema timp-spațiu în opera poetică a lui Eminescu*, la primele trăiri cosmice ale lui M. Eminescu care încep cu *Memento mori*, *Povestea magului călător în stele*, care sunt o dovadă evidentă a harului profetic.

Profesorul Vasile Bardan s-a referit în comunicarea *Cosmos și cunoaștere în poezia lui M. Eminescu și N. Stănescu* la similitudinile tematice și creatoare, care îi apropie pe cei doi poeți: conștiința creativității poetice, chestionarea critică asupra vieții, drama (tragismul) cunoașterii, neîmplinirea și eșecul ei, mitogeneza umană.

Acad. Vasile Tărățeanu a abordat momentele biografice din viața și s-a preocupat de destinul Aglaiei Drogli (sora lui Mihai Eminescu).

Dr. hab. Maria Șleahțiți a examinat în preliminariile comunicării „*Și din a chaosului văi*”: mișcări în câmpul semnificațiilor eminesciene variantele poemelor eminesciene, ezitățile și alegerile potrivite, altfel spus, laboratorul de creație al poetului, care rămâne neexplorat.

În opinia sa, universurilor din poemele *Luceafărul* și *Mureșanu* (ultimul păstrat în manuscris), din poezia *Sara pe deal* li s-ar putea plica o lectură fractalică, dar cu mare atenție, ținând cont de ideea universurilor care se reiau, de structurile mentale, poetice și filozofice.

Viorel Dinescu a evocat, în comunicarea prezentată, *rolul matematicii în creația lui M. Eminescu*, interesul constant al poetului pentru numerele zecimale, rădăcina cubică, ridicarea la putere, „cuadrantura cercului”, pentru studiile lui Helveticus, Mark, Descartes, Machiavelli de către M. Eminescu, „adaptibilitatea și corelațiunea creșterii în matematică”, recenzarea de către Eminescu a studiilor de matematică semnate de D. A. Serret, D. Petrescu, I. P. Eliad. Or Eminescu și-a dat seama că „metodele gândirii matematice nu sunt un joc gratuit de cifre și raporturi cantitative, ci o veritabilă tehnică de analiză a tuturor principiilor ce guvernează gândirea contemporană”.

Viorica Chiorean, dr. în fizică, profesoară la Școala Gimnazială nr. 4, Poienile de sub Munte, Maramureș a vorbit despre experiența sa didactică care rezidă în încercarea de a capta elevii pornind de la literatură spre fizica. Referindu-se la *Imaginea zidirii lumii în „Scrisoarea I”*, autoarea a menționat că acest poem abordează tema nașterii, evoluției (desfășurarea cosmologică de la imaginea globală a increatului la creația universală) și a unei previzibile stingeri a sistemului cosmic. Astfel, în poemul *Scrisoarea I* misterioasele universuri se suprapun într-un fascinant tablou cu cele ale creației, poetul dizolvând antagonismul dintre religie și știință în teoria creației. Eminescu sintetizează izvoarele autohtone și universale (teoria

cosmogonică susținută de Kant și Laplace, *Imnul creației* din *Rigveda*), oferind prin poemul *Scrisoarea I*, cea mai „strălucită imagine a zidirii lumii”.

Comunicarea *Haos și cosmos la Eminescu în viziunea acad. Mihai Cimpoi* a fost prezentată de **Victoria Fonari**. Ea a subliniat că în monografiile sale exegetul Mihai Cimpoi este preocupat de valorificarea mitului în creația lui Blaga și Eminescu. Mihai Cimpoi abordează creația eminesciană prin grilă transdisciplinară.

Dumitru Gabura în comunicarea *Eminescu în viziunea transpersonală a lui Victor Teleucă* a vorbit despre *depășirea conștiinței Eului, Sinele ca sinteză a conștientului, inconștientului, subconștientului și supraconștientului*. Conceptele paradigmei transpersonale: *meditația, cunoașterea de sine, conștiința extinsă și multidimensională, revelația, experiența de vârf, experiențe arhetipale, procesul de împlinire a sinelui, sinele transcendent, sinele adânc, sinele total, transcendență și cosmicitate* îl definesc pe Eminescu ca pe un Creator etern. Autorul este de părere că paradigma transpersonală valorifică *filosofia universală, vedele, upanișadele*. Aceste scrieri sacre au servit drept sursă de inspirație pentru Eminescu, precum și pentru Teleucă, devenind liantul ce unește acești doi poeți.

Ana Sârbu a făcut referințe la intuiția excepțională a lui M. Eminescu de a pătrunde în misterele materiei, timpului, spațiului, galaxiilor și întregului univers, capacitatea uimitoare de a deduce prin „ochiul minții” esența multor fenomene ce țin de originea materiei, dialectica și structura universurilor micro- și macrocosmice. Unele pasaje din *Fragmentarium* permit să se demonstreze că M. Eminescu a intuit compoziția universului din trei sublumi, prin definiții poetice „râu curgător”, „umbre”, „băutură” care au corespondent în științele exacte prin teoria particulelor bradionilor, luxonilor și tahionilor care se mișcă cu viteze sublumine sau chiar depășesc viteza luminii, concepție care se apropie de noile modele matematice propuse de fizicienii moderni.

Miroslava Metleava s-a referit la hermeneutica traducerii în limba rusă a poemului *Luceafărul*, dificultățile de traducere ale cuvintelor polisemantice „colț” și „toiag”.

Lucia Olaru-Nenati a evocat în lucrarea *Eminescu de la muzica poeziei la poezia muzicii* nume de mare rezonanță care au fost preocupate de dimensiunea muzicală a lui M. Eminescu, dimensiune esențială pentru poet.

Contextul muzicalității operei eminesciene a fost prezentat de **Catinca Agache**. Întâlnirea magică a doi titani, unul al poeziei – Mihai Eminescu – și altul al muzicii – compozitorul Eugen Doga s-a soldat cu baletul simfonic *Luceafărul* – cel mai mare oma-

giu muzical adus lui Mihai Eminescu. Participanții la congres au avut parte de un moment muzical de zile mari oferit de acad. E. Doga – secvențe muzicale din Baletul *Luceafărul* și *Floare albastră*, lucrare reprezentativă pentru *Dialogurile dragostei* – două volume noi de creații ale compozitorului lansate la Congres.

Profesorul Ioan Iețcu, în comunicarea *Eminescu și cultura universală. Eminescu și India*, a dezvăluit interesul constant al poetului pentru trinitatea indiană, concepția reîncarnării, misterul Indiei, poetul fiind ferm convins că doar sanscrita îi va da răspuns la întrebările lui.

În cadrul Congresului au mai fost prezentate comunicările: *Veșnicia lui Blaga și „ne-murirea” lui Eminescu* de **Dan Verejan**, *Jurnalul eminescian – în stil „esinen-cuian”* de **Vitalie Răileanu și Lucia Cifor**, *Eminescu și editorii săi* de **Nicolae Georgescu**, *Problema Basarabiei în publicistica lui Eminescu* de **Tatiana Butnaru**, *Eminesciana în spațiul cernăuțean* de **Dumitru Apetri**.

Profesorul Ioan Adam și-a intitulat comunicarea *Rienzi – o enigmă a eminescologiei*, Rienzi fiind pseudonimul lui Duiliu Zamfirescu, folosit în articolele sale virulente la adresa lui M. Eminescu. Demitizările lui Eminescu au început prin mugurele de ranchiună al lui Al. Macedonschi, mugurele demitizării devenind între timp o ambrozie în literatură. Spre finalul vieții Duiliu Zamfirescu a recunoscut valoarea și calitatea operei eminesciene.

În ziua următoare, pe 2 septembrie, Congresul a fost găzduit de Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”, unde au fost lansate cărți și au fost prezentate recitaluri de poezie de către Valeriu Matei, Ion Waigner, Ion Mărgineanu, Viorel Dinescu, Nicolae Dabija, Aurelian Silvestru, Mihai Stan, Aurel Ștefanachi, Lucian Vasiliu.

Congresul a contribuit la mai buna cunoaștere a percepțiilor cosmice eminesciene care se interferează cu percepțiile mai vechi din filosofia budistă, din antichitatea greacă, din Giordano Bruno. Viziunea cosmică eminesciană se află în strânsă conexiune cu teoriile recente asupra universului, cu teoria einsteiniană, teoria relativității, teoria spațiului deschis. De menționat că acest remarcabil proiect de durată – Congresul Mondial al Eminescologilor – este inițiat și tutelat de distinsul eminescolog Mihai Cimpoi, autor a zeci de studii și eseuri monografice, a sute de articole apărute în publicațiile literare din spațiul românesc și de peste hotare consacrate lui Eminescu. Prima ediție a avut loc în 2012 și a fost consacrată aniversării sale de 70 de ani. De-a lungul timpului, Congresul s-a constituit în cel mai valoros eveniment științific de pe mapamond consacrat lui Mihai Eminescu, „unul dintre cei mai europeni poeți”, după cum l-a definit academicianul Mihai Cimpoi.